

Bestyrelsens beretning 2013:

**Billedkunstens
samlende stemme**

BKFs politiske arbejde i 2013 har været præget af nye samarbejder. Vi ved, at vi står stærkere, når vi sammen taler kunstens sag. Og vi kan se, at BKF spiller en vigtig rolle som den samlende stemme i kunstlivet, når der skal skabes politiske resultater til gavn for kunstnerne.

Vi kan samtidig glæde os over, at BKF aldrig har været større! I alt 1326 kunstnere er i dag samlet i BKF og vi har over en 10-årig periode nu haft konstant medlemstilgang.

BKF har i år opnået flere positive resultater. Vigtigst er en ny fælles standardaftale om kunstnerhonorar i forbindelse med udstillinger, der er på vej, og som er udarbejdet af BKF i samarbejde med blandt andre Sammenslutningen af Danske Kunsthaller.

Mere om det senere i beretningen, men først til reformen af den statslige kunststøtte, der træder i kraft fra årsskiftet:

■ REFORM AF STATSLIG KUNSTSTØTTE

Sidste år indgik Folketingets partier en bred aftale om reform af statens kunststøtte. Reformen betyder først og fremmest, at Statens Kunstråd nedlægges og al statslig kunststøtte samles i Statens Kunstfond.

Det har været en flerårig proces at reformere kunststøtten, og BKF har rejst en tydelig kritik af reformen ved flere lejligheder. I vores høringsvar til lovforslaget slog vi til lyd for, at der blev etableret selvstændige kunstråd for hver kunststart, i stedet for at samle en række kunstarter i en overordnet kunststøttestruktur. En række andre høringsvar pegede i samme retning, men i sidste ende valgte Folketinget at følge regeringens forslag.

Den nye støttestruktur

Det nye Statens Kunstfond, som etableres 1. januar 2014, rummer to søjler af fagudvalg for henholdsvis legatstøtte og projektstøtte.

Der er nedsat én fælles bestyrelse og ét fælles repræsentantskab for de to søjler i det nye Statens Kunstfond. Repræsentantskabet, som bl.a. udpeger en del af medlemmerne til fagudvalgene, får ikke længere medlemmer fra de politiske partier.

BKF udpeger to repræsentanter til Repræsentantskabet.

Øget arbejdsbyrde og ensretning

Reformen betyder, at billedkunsten nu mister to selvstændige fagudvalg: dels Statens Kunstfonds Udvalg for Kunst i det Offentlige Rum, dels Statens Kunstråds Internationale Billedkunstudvalg.

Disse områder lægges ind under de to nye billedkunstneriske fagudvalg for henholdsvis frie arbejdslegater og projektstøtte.

Dermed får medlemmerne af de to nye billedkunststudvalg en markant tungere arbejdsbyrde end hidtil, hvor man vel at mærke også har haft nok at se til: Sidste år behandlede alene Billedkunstudvalget over 1100 ansøgninger.

BKF vil naturligvis holde et vågent øje med de problemer, den nye struktur måtte skabe for vilkårene for kunsten i det offentlige rum og for dansk kunst i udlandet.

Den livsvarige kunstnerydelse

I forlængelse af den nye kunststøttestruktur blev omfordeling af de livsvarige ydelser også gennemført efter en bred politisk aftale.

Ydelserne til billedkunstnerne reduceredes fra 93 til 72 og minimumsydelsen blev fastsat til 0 kr. Samtidig skifter ordningen navn til 'hædersydelse'.

Såvel BKF som andre organisationer og enkeltstående kunstnere harcelerede kraftigt over for forringelserne på billedkunstens område.

Reelt er reformen af de livsvarige ydelser en spareøvelse: De faggrupper, først og fremmest arkitekterne, der nu får flere af de livsvarige ydelser, har indkomster, der overstiger minimumsgrænsen for udbetaling af ydelsen. Derfor ryger mange af de penge, der ellers ville have kunnet komme billedkunstnere med lavindkomster til gode, nu tilbage i statskassen. Det er BKF stærkt kritisk overfor.

■ NY KULTURMINISTER

I december sidste år fik kulturen igen en ny minister. BKF håbede, at udnævnelsen af Marianne Jelved til kulturminister var et signal om, at kulturpolitikken

skulle få mere tyngde i regeringssamarbejdet. Det har desværre endnu ikke vist sig at være tilfældet.

I forbundets velkomst til den nye kulturminister pegede vi på at, hvis hun for alvor vil gøre en forskel, bør hun styrke de skabende kunstneres arbejdsvilkår. Det er kunstnerne, der skaber selve grundlaget for den kreative og kulturelle sektor, der - som Det Radikale Venstre selv har været blandt de første til at påpege - er med til at skabe økonomisk vækst for hele samfundet.

Derfor foreslog BKF Marianne Jelved, at hun skulle tage initiativ til en udredning og en handlingsplan, der kan styrke hele billedkunstens område. Lige fra mere undervisning i billedkunst for børn og unge, til en satsning på arbejdslegater for professionelle billedkunstnere og en styrkelse af billedkunstens internationale arbejde.

Det har ministeren afvist.

Vækstplan uden kunst

I februar lancerede Marianne Jelved og Kulturministeriet til gengæld en såkaldt "kreativ vækstplan", der stort set ikke nævnte billedkunsten med et ord. I stedet fokuseredes på film-, mode- og computerspilbrancherne som økonomiske dynamoer for samfundsøkonomien. Det påtalte BKF i en kritisk kommentar, der blev bragt i flere medier efterfølgende.

Marianne Jelveds tydeligste personlige præg på kulturpolitikken har været hendes interesse for børns og unges møde med kunst. Hun har sørget for, at folkeskolerne forpligtes til at samarbejde med de kommunale billedskoler, ligesom hun har skaffet flere penge til kunstmuseernes skoletjeneste.

Men overordnet set har Marianne Jelved ikke gjort meget væsen af sig som kulturminister – i hvert fald ikke på billedkunstens område. Det er skuffende, men BKF fortsætter selvfølgelig med at presse på for at etablere en dialog med ministeren om at styrke billedkunstområdet.

■ KUNSTNERHONORAR

BKFs vedholdende fokus på manglende kunstnerhonorar i forbindelse med udstillinger, deltagelse i faglige råd mv. har i de seneste år kastet nogle resultater af sig. Vi er dog stadigvæk et godt stykke fra målet:

At kunstnerne betales for deres arbejde i lighed med andre erhvervsgrupper.

Nye udstillingsaftaler

BKF har i 2013 været initiativtager til en møderække med repræsentanter fra museers og kunsthallers organisationer. På møderne har vi drøftet udarbejdelsen af en ny fælles standardaftale, der kan bruges, når billedkunstnere udstiller på museer/kunsthaller.

Arbejdet er skredet planmæssigt frem og vi håber på, at vi i den kommende tid kan præsentere en ny aftaleskabelon for dette område.

En ny aftalekultur på udstillingsområdet vil også naturligt indebære, at der stilles krav til kunstneres kompetencer som forhandlingspartnere. I kølvandet på en ny udstillingsaftale planlægger vi derfor, at BKF vil tilbyde kurser i bl.a. forhandlingsteknik.

Nyt visningsvederlag

BKF deltog i 2012 i en arbejdsgruppe under Kulturstyrelsen om udfærdigelse af en ny bekendtgørelse om udstillingsvederlag for udlån af egne værker til udstilling på statslige- og statsstøttede museer og kunsthaller.

Den nye bekendtgørelse trådte i kraft i 2013, og på BKFs initiativ har den tidligere udstillingsvederlagsordning nu skiftet navn til visningsvederlag.

Hensigten bag den statslige vederlagsordning har altid været, at kunstnere skulle kompenseres for udlån af egne værker til udstillinger. Over tid har der dog været en tendens til, at denne ordning blev opfattet som en egentlig betaling til kunstnere, som deltog på udstillinger. Med lancering af den nye visningsvederlagsordning skulle tvivl om formålet med dette vederlag været ryddet af vejen.

Grundsætterne for udlån af værker til udstillinger er herudover blevet forhøjet til minimum 2.500 kr. pr. kunstner og maksimum 7.500 kr. pr. måned pr. kunstner. Ordningen er endvidere udvidet til at omfatte temporære værker som performance mv..

Kunststøtte og kunstnerhonorar

Det er efterhånden blevet naturligt, at kunstnerhonorar indgår i diverse projektansøgninger til statslige kunststøttepuljer. Det er en udvikling, vi har arbejdet længe for at sætte gang i, og som vi derfor er glade for at se.

Både ved ansøgninger om værkstøtte og ved ansøgninger om støtte til udstillinger lægger puljernes formuleringer op til, at en del af tilskuddet går til kunstnerhonorar. Selvom der ikke opnås fuld støtte til en ansøgning, vil det ofte være sådan, at en del af tilskuddet er øremærket til kunstnerhonorar.

Ved andre former for tilskud på billedkunstens område opfordrer Billedkunststudvalget under Statens Kunstråd nu også til, at billedkunstnere og andre kunstkyndige honoreres. Dette gælder eksempelvis for billedkunstnernes arbejde i de kommunale billedkunstråd.

■ BØRNS MØDE MED KUNST

Efter mange års dødvande har vi i år oplevet en ny politisk vilje til at styrke børns og unges møde med billedkunst.

Børn- og ungeområdet har længe haft bestyrelsens bevågenhed, og har derfor været behandlet indgående i fagbladet *Billedkunstneren* flere gange. På sidste års generalforsamling satte BKF's medlemmer da også netop billedkunstens synlighed i børns og unges hverdag meget højt på listen over forbundets mærkesager.

At området er så vigtigt for både bestyrelse og medlemmer bunder i en fælles erkendelse af, hvor vigtig folkeskolens kunstundervisning er: Det er her forståelsen af, hvorfor vi som individer og som samfund overhovedet har brug for kunsten, grundlægges.

Som bekendt har folkeskolens billedkunstundervisning de senere årtier gennemgået en ødelæggende nedprioritering: Faget billedkunst er i dag kun på skemaet en time om ugen til 5. klasse, og de allerfærreste af underviserne i folkeskolen er linjefagsuddannede i faget. Udviklingen – eller skal vi snarere sige afviklingen - gør sig gældende i endnu højere grad på gymnasierne, hvor billedkunstfaget de allerfleste steder i dag er ikke-eksisterende.

Nye alliancer

Derfor tog BKF i foråret initiativ til at indgå en strategisk alliance med folkeskolelærerne, således at vi kunstnere ikke længere står udenfor og peger ind på folkeskolens manglende kunstundervisning, men at vi i stedet sammen med lærerne kan tage afsæt i de eksisterende vilkår og pege på politisk fremkommeli-

ge veje ad hvilke, kunst i skolen kan styrkes.

BKF's idé om at invitere folkeskolelærerne til dialog om kunstfagernes fremtid blev præsenteret for - og taget op af - en arbejdsgruppe i Dansk Kunstnerråd, som i foråret tog kontakt til alle folkeskolens faglige foreninger inden for de praktisk-musiske fag, dvs. blandt andre Danmarks Billedkunstlærere, samt musik-, sløjd- og håndarbejds lærernes foreninger. Lærerne fra de kreative fag tog godt imod invitationen om dialog på tværs af fagskel og var enige i, at det var på tide, at kunstnere og lærere lægger gamle interesse modsætninger bag sig og i stedet fokuserer på det, vi er enige om: At styrke elevernes møde med kunst i løbet af skoledagen.

Dialog giver resultat

Foreløbig har dialogen ført til en frugtbar møderække mellem repræsentanter fra kunstner- og lærerorganisationerne. Konkret har dialogen udmøntet sig i et forslag om, at alle skoler formulerer deres egen kunstopolitik.

Dette forslag fra den nye alliance mellem kunstnere og lærere fik bred omtale i medierne i foråret - og blev også positivt modtaget af kulturministeren:

Efterfølgende lancerede hun en ny pulje på 3 mio. kr. til at styrke kunstmuseernes skoletjenester, således at elever uden for de større byer får bedre muligheder for at møde billedkunsten. Samtidig understregede kulturministeren flere gange i løbet af foråret, at hun og undervisningsminister Christine Antorini ønskede at bruge folkeskolereformens såkaldte "aktivitetstimer" til at give eleverne mere kunst i løbet af skoledagen.

Fremskridt trods skuffende reform

Sidstnævnte ambition faldt desværre til gulvet i de afsluttende forhandlinger med partierne bag folkeskolereformen, da De Konservative fældede forslaget om aktivitetstimer og heldagsskole. Men i bemærkningerne til skolereformen er det lykkedes at få indskrevet en passus om, at folkeskoler og kommuner er gensidigt forpligtede til at etablere samarbejder, ikke kun om musikskoler, men også om kultur- og billedskoler.

Dermed er vejen banet for, at billedkunsten forbedrer sit fodfæste i folkeskolen. Det sker desværre ikke i form af øget timetal til billedkunstfaget, men der er alligevel tale om et vigtigt, lille fremskridt i en van-

skelig politisk forhandlingsproces, hvor de kreative fag generelt står svagt i forhold til politikernes ønske om, at danske skoleelever skal score højt i kommende års PISA-rapporter. I dette politiske klima vejer argumenterne for at styrke elevernes kreative og kunstneriske kompetencer desværre ikke tungt nok. Og dette på trods af politikernes erklæringer om, at Danmark fremover skal overleve på sin kreativitet og evne til nytænkning - kompetencer som jo netop styrkes i elevernes møde og konkrete erfaringer med kunstneriske arbejdsprocesser.

Bud efter kunstnere

Blev skolereformen en skuffelse for billedkunstfaget, så åbner reformen til gengæld for nye muligheder for de billedkunstnere, der kan og vil tilbyde efteruddannelse for skolelærere:

Med reformen følger nemlig en milliard kroner til efteruddannelse af folkeskolelærere, således at alle lærere i 2020 skal have linjefagskompetence i de fag, de underviser i. Dermed opstår et stort, nyt marked for efteruddannelse af de lærere, der underviser i billedkunst i folkeskolen.

Mange BKFere har kompetence på området i kraft af erfaringer som fx huskunstnere eller som undervisere på kommunale og private billedskoler. Kunstneriske kompetencer er værdifulde, og i de kommende år vil vi forhåbentlig se nye indtjeningsmuligheder for billedkunstnere opstå i kraft af det efteruddannelsesbehov, skolereformen skaber.

At tale med en stemme

Det seneste års nye, gode kontakter mellem Billedkunstnernes Forbund, Danmarks Billedkunstlærere og Landsforeningen Børn Kunst og Billeder, som organiserer landets ca. 100 billedskoler, har resulteret i, at vi i efteråret har undersøgt muligheden for på længere sigt at forene kræfterne på børn- og ungeområdet:

I skrivende stund arbejder BKF sammen med blandt andre de ovennævnte billedkunstorganisationer om at søge midler til at etablere et landsdækkende kompetencecenter, der kan samle og formidle viden om bl.a. billedskoler, huskunstnerprojekter og billedkunstfagets udvikling i bl.a. folkeskolen. BKF bidrager også med viden og netværk til et lignende projekt, igangsat af sekretariatet for kunstmuseernes skoletjeneste.

På den måde håber vi at være med til at skabe nye arbejdsopgaver for de af forbundets medlemmer, som også i fremtiden ønsker at introducere børn og unge til kunstneriske arbejdsprocesser - som bl.a. undervisere i folkeskolen, på billedskoler og på Billedkunstneriske Grundkurser rundt om i landet.

■ HUSKUNSTNERORDNING SIKRET

Huskunstnerordningen synes endelig at være sikret med regeringens forslag til finanslov for 2014.

Det er glædeligt, men BKF er dog yderst opmærksom på, at politikerne ikke må bruge sikringen af Huskunstnerordningen som alibi for at ignorere behovet for opgradering af billedkunstfaget i folkeskolen. Slaget om kunst i skolen er på ingen måde vundet endnu.

■ KUNST I KOMMUNERNE

En ny undersøgelse foretaget af fagbladet *Billedkunstneren* viste i september, at antallet af kommunale billedkunstråd vokser:

I dag har 20 små og større kommuner etableret billedkunstråd med repræsentation af professionelle kunstnere og andre kunstkyndige. Det svarer til knap en tredjedel af de 69 kommuner, der deltog i undersøgelsen.

Forhåbentlig er de forholdsvis mange nye kommunale billedkunstråd tegn på, at kommunerne er ved at blive mere bevidste om værdien af at satse på billedkunst.

Men undersøgelsen viste desværre også, at de færreste kommuner i Danmark afsætter penge til at købe kunstværker for, eller sikrer midler til kunstnerisk udsmykning, når de igangsætter byggeri og sælger kommunale byggegrunde:

53 % af kommunerne afsætter ikke penge til kunstindkøb, mens hele 81 % af kommunerne mangler ordninger, der sikrer midler til kunstnerisk udsmykning i forbindelse med kommunalt byggeri og salg af kommunale byggegrunde.

Det er slet ikke godt nok, men med *Billedkunstnerens* undersøgelse, som blev omtalt i flere landsdækkende medier, håber vi at sætte fokus på og skabe debat om den professionelle billedkunst vilkår lokalt.

BKF seminar om kunst i kommuner

For at fremme de kommunale billedkunstråds udbredelse og arbejde arrangerede BKF i september et velbesøgt seminar i Odense om kommunale billedkunstråd.

Deltagerne var medlemmer af eksisterende kommunale billedkunstråd og andre former for kunstudvalg i kommunerne, dvs. både kunstnere og embedsfolk samt andre med interesse for området.

På seminaret var der oplæg fra kunstnere, embedsfolk og forskere, og responsen fra deltagerne var meget positiv: Der er brug for at samle viden og erfaringer om, hvordan den professionelle kunst fungerer og styrkes i kommunerne, lød det fra mange af deltagerne, der var glade for den mulighed for at danne nye faglige netværk, som BKF's seminar skabte.

BKF vil fortsat bidrage til at styrke kunstens vilkår lokalt, bl.a. ved at afholde faglige seminarer, der samler forskellige aktører på tværs af kunst, politik, forvaltning og forskning.

■ KUNSTNERE I SKATTEKLEMME

BKF har i årets løb været part i ikke mindre end tre Højesterets sager om kunstneres beskatning. Desværre har vi tabt de første to sager, mens en tredje sag i skrivende stund endnu ikke er færdigbehandlet.

Vi har i skattesagerne argumenteret for, at kunstnervirksomheder ikke behandles fair i skattesystemet. Mens det inden for andre erhverv, eksempelvis landbruget, er tilladt at opretholde en virksomhed med underskud igennem adskillige år, stilles der fra Skats side krav til vedvarende overskud i kunstnervirksomheder. Hvis en kunstnervirksomhed ikke kan fremvise sådanne overskud, betragtes virksomheden som ikke-erhvervsmæssig i skattelovens forstand – eller med andre ord, som hobbyvirksomhed.

En anden skatteproblematik har drejet sig om, hvilke indtægter, som man naturligt kan lade indgå i en kunstnervirksomhed. Mogens Otto Niensens skatte-sag, som har været omtalt i *Billedkunstneren*, hand-

lede bl.a. om dette forhold. Vi mente, at den livsva-
rige kunstnerydelse, som Mogens Otto Nielsen er
tilkendt, skulle indgå i kunstnervirksomheden. Dette
fik vi ikke medhold i.

Med nu to afgjorte sager i Højesteret er Skats restriktive praksis i forhold til kunstnervirksomhederne desværre blevet godkendt. Der er derfor ikke udsigt til, at der fremover - i skattemæssig henseende - tages hensyn til de særlige indtægtsforhold, som gælder for kunstnervirksomheder, medmindre afgørelserne skulle kalde på en egentlig ændring af lovgivningen.

Skat og kunststøtte

BKF har i årets løb være i dialog med Kulturstyrelsen og andre kunstnerorganisationer om skattemæssige problemer i forbindelse med modtagelse af kunststøtte.

Det har dels drejet sig om problemer med den skattemæssige behandling af kunststøtte, som er tildelt flere kunstnere for samme projekt, og dels problemer med beskatningstidspunkt, når et kunstprojekt strækker sig ud over mere end et skatteår.

Vi har naturligvis forsøgt at afklare situationen for medlemmer, som har været berørt af denne problematik. Det har dog også været vigtigt for os, at Kulturstyrelsen - og i sidste ende Kulturministeriet - ville tage et ansvar for de overordnede problemer, som kunststøtten kan skabe i forhold til skattesystemet.

BKF vil fortsat arbejde for at løse de problemer, kunstnere støder ind i på skatteområdet.

Nødvendigt holdningsskifte

BKF's opgave er ikke kun at presse på for at få løst de "systemfejl", der diskriminerer kunstnere, fx på skatteområdet.

Måske allervigtigst for BKF er det kontinuerlige arbejde for et generelt holdningsskifte hos lovgivere, opdragsgivere og administratorer, når det gælder forståelsen af billedkunstens værdi:

Kunst har en samfundsværdi, der ikke kan gøres op i kroner og ører. Men professionelle kunstnere skal honoreres professionelt for deres arbejde. Og det skal i hvert fald ikke være skattesystemet, der forhindrer, at kunstnere kan leve af deres kunst.